

I WOJNA ŚWIATOWA	1
Służba zdrowia w organizacjach paramilitarnych i w wojsku – <i>Marek Dutkiewicz</i>	3
Polscy lekarze w czasach I wojny światowej i walk o granice – <i>Józef Janczy</i>	11
I wojna światowa	12
Zabór austriacki	12
Legiony Polskie	16
Zabór rosyjski	18
Zabór pruski	21
Do Polski z odległych stron	22
Walki o Lwów w 1918/1919 r.	23
Powstanie wielkopolskie	25
Powstania śląskie	28
Wojna polsko-bolszewicka	32
II RZECZPOSPOLITA	37
Sytuacja polityczno-społeczna – <i>Jerzy Supady</i>	39
Zarys dziejów politycznych	39
Struktura społeczna	44
Stan gospodarczy i kulturowo-cywilizacyjny	46
Zamknięta i otwarta opieka zdrowotna – <i>Elżbieta Więckowska</i>	53
Szpitalnictwo epidemiczne w latach 1918–1924	53
Zamknięta opieka zdrowotna	56
Otwarta opieka zdrowotna	60
Kształtowanie się ochrony zdrowia – <i>Elżbieta Więckowska</i>	65
Sytuacja epidemiologiczna	65
Publiczna służba zdrowia	69
Polityka zdrowotna państwa	72

Ustawy o zawodzie lekarza – <i>Walentyna Krystyna Korpalska</i>	75
Ustawa o wykonywaniu praktyki lekarskiej (1921)	76
Rozporządzenie Prezydenta RP o wykonywaniu praktyki lekarskiej (1932)	77
Rozporządzenie Prezydenta RP o wykonywaniu zawodu lekarza dentysty i technika dentystycznego (1927)	79
System ubezpieczeń społecznych – <i>Jolanta Sadowska</i>	83
Podstawy prawne ubezpieczenia zdrowotnego	83
Struktura organizacyjna lecznictwa podstawowego w sektorze ubezpieczeniowym	86
System ambulatoryjny i prywatnego gabinetu	86
System lekarza domowego	88
Szpitale i sanatoria Kasy Chorych/Ubezpieczalni Społecznej	90
Działalność lecznicza	90
Działalność profilaktyczna	91
Zasady finansowania świadczeń leczniczych	93
Wojskowa służba zdrowia – <i>Andrzej Felchner</i>	95
Wprowadzenie	95
Organizacja wojskowej służby zdrowia	96
Zakłady lecznicze	98
Korpus oficerów wojskowej służby zdrowia	99
Kształcenie podyplomowe	101
Plany mobilizacyjne wojskowej służby zdrowia	102
Polski Czerwony Krzyż – <i>Józef Janczy, Jerzy Supady</i>	105
Lecznictwo uzdrowiskowo-sanatoryjne – <i>Zygmunt Wiśniewski, Danuta Reško, Jerzy Supady</i>	111
Lecznictwo sanatoryjne	115
Izby lekarskie – <i>Zygmunt Wiśniewski</i>	117
Ustawa o samorządzie lekarskim	117
Cele i zadania izb lekarskich	118
Początki działalności	119
Dokonania i porażki	120
Kadencja konfrontacji	124
Towarzystwa lekarskie – <i>Krzysztof Brożek</i>	127
Towarzystwa ogólne	127
Towarzystwa specjalistyczne	129
Organizacje związkowe	131
Zebrania i zjazdy towarzystw	131
Kursy towarzystw	132
Czasopisma towarzystw	133
Biblioteki towarzystw	133
Towarzystwa w projekcie systemu kształcenia podyplomowego lekarzy	134
Towarzystwa w społecznej służbie zdrowia	134
Organizacja wyższego szkolnictwa medycznego – <i>Wanda Wojtkiewicz-Rok</i>	137
Stan szkolnictwa polskiego w latach 1916–1920	137
Prace nad reformą studiów medycznych	140
Unifikacja programu kształcenia w ramach regulacji prawnych	145
Organizacja studiów medycznych	156
Zasady rekrutacji	156
Numerus clausus	160

Nostryfikacje dyplomów zagranicznych	164
Organizacja praktyk lekarskich	169
Przepisy dotyczące tytułu nadawanego absolwentom wydziałów lekarskich	170
Zasady przyznawania stopni i tytułów naukowych	174
Uniwersyteckie wydziały lekarskie i uczelnie stomatologiczne –	
<i>Wanda Wojtkiewicz-Rok</i>	179
Wydział Lekarski Uniwersytetu Jagiellońskiego	179
Wydział Lekarski Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie	185
Wydział Lekarski Uniwersytetu Warszawskiego	190
Wydział Lekarski Uniwersytetu Poznańskiego	196
Wydział Lekarski Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie	202
Organizacja kształcenia stomatologicznego	211
Kształcenie stomatologów	211
Państwowy Instytut Dentystyczny (PID)	214
Akademia Stomatologiczna (AS)	218
Zagadnienie feminizacji zawodu dentystycznego	220
Nauczanie etyki lekarskiej w programach studiów medycznych – <i>Aleksandra Kładna</i>	223
Instytuty medyczne – <i>Jerzy Supady</i>	229
Państwowy Zakład Higieny	229
Instytut Radowy	238
Liga Higieny Psychiczej, Instytut Higieny Psychiczej i Państwowa Szkoła Higieny	245
Instytut Medycyny Morskiej i Tropikalnej	247
Stowarzyszenie Polski Instytut Przeciwrakowy we Lwowie (SPIP)	247
Wydział Lekarski Polskiej Akademii Umiejętności – <i>Wojciech Noszczyk, Izabela Gac</i>	249
Wznowienie działalności PAU	249
Działalność Wydziału Lekarskiego	251
Anatomia prawidłowa – <i>Ryszard W. Gryglewski</i>	257
Szkoła anatomiczno-przyrodnicza Kazimierza Kostaneckiego	257
Antropologiczny kierunek badawczy w anatomii	261
Kraniologia i anatomia antropologiczna ras ludzkich	265
Cytoarchitektonika mózgu	267
Anatomia rozwojowa i topograficzna	269
Anatomia patologiczna – <i>Ryszard W. Gryglewski</i>	273
Anatomia patologiczna zmian nowotworowych i mechaniki nowotworzenia	273
Anatomia patologiczna i patofizjologia zaburzeń układów wielonarządowych	281
Anatomia patologiczna w badaniach klinicznych	285
Stan zapalny	287
Podręczniki	287
Histologia – <i>Ryszard W. Gryglewski</i>	289
Początki histologii	289
Histologia w okresie międzywojennym	290
Histologia tkanki nerwowej	290
Histochemia i histologia embriologiczna	294
Kierunek histofizjologiczny i hodowle tkankowe	297
Histologia porównawcza	298
Cytofizjologia i mechanika rozwojowa	299
Biologia lekarska – <i>Ryszard W. Gryglewski</i>	303
Rudolf Weigl i narodziny światowej riketsjologii	303

Neuroendokrynologia i endokrynologia doświadczalna	308
Biologia mechanizmów rozwoju	310
Etologia i mechanizmy dziedziczenia	313
Mikrobiologia i bakteriologia – Ryszard W. Gryglewski	315
Odo Bujwid i początki nowoczesnej bakteriologii	315
Mechanizm i warunki zakażenia	317
Immunochemia i chemiczne podstawy zakażeń bakteryjnych	318
Serologia i immunologia	320
Mikrobiologia kliniczna	323
Mikrobiologia porównawcza	325
Fizjologia – Ryszard W. Gryglewski	327
Fizjologia trawienia	327
Neurofizjologia	330
Fizjologia procesów regulacyjnych	333
Patofizjologia i fizjologia układu trawienia oraz krążenia	336
Czynności wegetatywne układu nerwowego	338
Fizjologia automatyzmu serca	339
Chemia lekarska (biochemia) – Ryszard W. Gryglewski	341
Poszukiwania jedności biochemicznej organizmów żywych	341
Biochemia witamin i procesów nowotworowych	343
Biochemia przemiany materii	345
Amonogeneza i glikogenoliza	348
Biochemia porównawcza mechanizmów regulacyjnych	351
Ośrodek wileński	353
Farmakologia – Ryszard W. Gryglewski	357
Farmakologia procesów regulacyjnych i wydzielniczych	357
Farmakologia eksperymentalna	359
Farmakologia i fizjologia przewodu pokarmowego	362
Farmakologia kliniczna	365
Farmakodynamika i nauka o leku	367
Patologia ogólna i doświadczalna – Ryszard W. Gryglewski	369
Patologia w rozumieniu Karola Kleckiego	369
Onkologia	371
Patologia doświadczalna	372
Patofizjologia nerek	374
Choroby wewnętrzne – Bogumiła Kempieńska-Miroslawska, Adam J. Białas	377
Ośrodki pracy naukowo-klinicznej	377
Kraków	377
Lwów	378
Warszawa	380
Wilno	383
Poznań	383
Wybrane zagadnienia naukowo-badawcze	384
Pulmonologia	384
Kardiologia	384
Gastrologia	388
Diabetologia	391
Hematologia	393

Pediatria – <i>Bogumiła Kempieńska-Miroslawska</i>	395
Pierwsze lata powojenne	395
Obszary zainteresowań badawczych i działalności leczniczej	398
Choroby zakaźne	403
Błonica	403
Płonica	404
Odra	404
Ospa	405
Inne choroby dziecięce	405
Organizacja opieki nad dzieckiem	407
Ftyzjatria – <i>Bogumiła Kempieńska-Miroslawska</i>	409
Kształtowanie się ftyzjatrii jako odrębnej specjalności	409
Gruźlica jako problem społeczno-medyczny	411
Badania nad patogenezą gruźlicy	413
Klasyfikacja gruźlicy	414
Szczepienia przeciwgruźlicze	415
Diagnostyka i leczenie gruźlicy	417
Dermatologia i wenerologia – <i>Bogumiła Kempieńska-Miroslawska</i>	419
Wprowadzenie	419
Kliniki i oddziały dermatologiczne	421
Choroby dermatologiczne	424
Choroby weneryczne	426
Polskie Towarzystwo Dermatologiczne	427
Neurologia – <i>Bogumiła Kempieńska-Miroslawska</i>	429
Ośrodki neurologiczne	429
Prace naukowe	433
Towarzystwa, czasopisma i zjazdy naukowe	438
Psychiatria – <i>Tadeusz Nasierowski</i>	439
W cieniu wielkiej wojny	439
Starania o poprawę warunków i jakości leczenia psychiatrycznego	443
Starania o rozdzielenie katedr i klinik neurologiczno-psychiatrycznych	445
Działalność naukowa	446
Los osób chorych psychicznie w okupowanej Polsce	451
Okulistyka – <i>Hanna Celnik</i>	455
Osiągnięcia okulistyki	455
Jaglica	458
Jaskra	460
Zaćma	461
Zez	462
Kiła narządu wzroku	463
Wiewiór (rzeżączka)	465
Gruźlica gałki ocznej	465
Wprowadzenie do nauk zabiegowych – <i>Andrzej Wysocki, Józef Janczy</i>	467
Chirurgia – <i>Andrzej Wysocki, Józef Janczy</i>	471
Chirurgia w miastach uniwersyteckich	471
Chirurgia poza miastami uniwersyteckimi	476
Problemy zawodowe chirurgów	476
Ginekologia i położnictwo – <i>Andrzej Wysocki, Józef Janczy</i>	483

Laryngologia – <i>Andrzej Wysocki, Józef Janczy</i>	489
Wyodrębniające się specjalności zabiegowe – <i>Andrzej Wysocki, Józef Janczy</i>	495
Urologia	495
Ortopedia i traumatologia	497
Neurochirurgia	499
Onkologia	500
Radiologia – <i>Andrzej Urbanik</i>	503
Początki radiologii	503
Rozwój radiologii	507
Polski sprzęt radiologiczny	509
Radiologia w okresie II wojny światowej	510
Higiena – <i>Ryszard W. Gryglewski</i>	511
Kazimierz Karaffa-Korbutt i jego uczniowie	511
Szkoła Witolda Gądzikiewicza	515
Higiena żywności w ujęciu prawnym	517
Epidemiologia w kontekście higieny	518
Higiena społeczna i administracja lekarska w ośrodku warszawskim	519
Seweryn Sztierling i higiena społeczna ośrodka przemysłowego	521
Zdzisław Steusing i higiena eksperymentalna	521
Paweł Gantkowski i higiena pastoralna	522
Medycyna sądowa – <i>Ryszard W. Gryglewski</i>	523
Leon Wachholz i metodyka eksperymentalna w medycynie sądowej	524
Psychiatria sądowa Wiktora Grzywo-Dąbrowskiego	525
Toksykologia sądowa – Włodzimierz Sieradzki, Jan Olbrycht, Sergiusz Schilling-Siengalewicz	528
Metodyka badania i zabezpieczania śladów sądowo-lekarskich oraz analiz chemiczno-toksykologicznych	534
Filozofia medycyny – <i>Ryszard W. Gryglewski</i>	537
Filozofia medycyny jako narzędzie krytyki	537
Filozofia medycyny jako synteza dziejów	539
Filozofia jako źródło metodologii w nauce	540
Epistemologia	542
Filozofia medycyny w ujęciu psychologicznym	545
Filozofia medycyny jako nauka ścisła	547
Etyka lekarska – <i>Józef Borówka</i>	549
Historia medycyny – <i>Ryszard W. Gryglewski</i>	561
Pragmatyczny i filozoficzny wymiar historii medycyny	561
Historia medycyny jako badanie źródeł	565
Biografistyka	567
Bibliografia medyczna	568
Historia medyczna	569
Historia medycyny jako perspektywa badawcza	570
Historia medycyny filozoficznie ujęta	571
Profesjonalizm w pielęgniarstwie – <i>Bożena Urbanek</i>	573
Wstęp	573
Kształtowanie nazewnictwa	574
Szkolnictwo pielęgniarckie	577
„Pielęgniarka Polska”. Polskie Stowarzyszenie Pielęgniarek Zawodowych	581
Ustawa o pielęgniarstwie	582

II WOJNA ŚWIATOWA	585	SPIS TREŚCI
Lekarze polscy w czasie II wojny światowej – <i>Andrzej Wysocki</i>	587	
Wojna. Wrzesień 1939 roku	587	
Pod okupacją	594	
W Rzeszy Niemieckiej	594	
W republikach sowieckich	596	
Generalne Gubernatorstwo	597	
Ziemie włączone do ZSRR, od 1941 r. pod okupacją niemiecką	620	
Nauczanie i nauka	624	
W więzieniach i obozach	629	
Zagłada	631	
Z Wojskiem Polskim w walce o ojczyznę	633	
Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie	633	
1. i 2. Armia Wojska Polskiego	638	
Koniec wojny. Bilans	640	
Suplement 1. Lekarze polscy w łagrach sowieckich – <i>Jerzy Supady</i>	643	
Suplement 2. Polski Czerwony Krzyż – <i>Józef Janczy, Jerzy Supady</i>	647	
POSŁOWIE	653	
<i>Andrzej Wysocki, Wojciech Noszczyk</i>		
SPIS ILUSTRACJI	659	
SKOROWIDZ NAZWISK	671	
Wykaz skrótów	689	

